

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

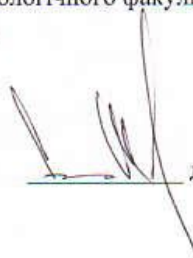
«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р. М. Постолюкський
« 29 » березня 2019 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня)
молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою історико-соціологічного факультету
Протокол №5 від «26» березня 2019 р.

Голова вченої ради
історико-соціологічного факультету

доц. В. М. Шеретюк

Розробники: проф. М. М. Гон
доц. О. М. Кундеус

Рівне – 2019

Програма фахового випробування зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра / М. М. Гон, О. М. Кундеус. – Рівне : РДГУ, 2019. – 14 с.

Розробники:

Гон М. М., професор, доктор політичних наук, зав.кафедри політичних наук РДГУ

Кундеус О. М., доцент, кандидат політичних наук кафедри політології і соціології РДГУ

Рецензент:

Чернюк І. А., к.політ.н., доцент кафедри суспільних дисциплін, міжнародного права та юридичної журналістики Національного університету водного господарства та природокористування м. Рівне.

Програма визначає вимоги до рівня підготовки вступників, зміст основних освітніх компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри політичних наук
(протокол № 3 від 20 березня 2019 р.).

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4с
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	6с
1. Міжнародні відносини.	6с
2. Історія міжнародних відносин.	6с
3. Зовнішня політика країн.	6с
4. Світова політика.	6с
5. Політика як соціальне явище.	6с
6. Міжнародні організації	7с
7. Основні положення інформаційної безпеки.	7с
8. Основи теорії інформації.	7с
9. Політологія як наука про політику.	7с
10. Історія світової політичної думки.	8с
11. Міжнародні конфлікти та кризи у сучасній світовій політиці. Сучасні глобальні проблеми світової політики.	8с
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ	9с
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	11с
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	14с

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового випробування для вступу на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра з інших спеціальностей: з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок абітурієнтів напряму підготовки «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Основні вимоги до підготовленості вступника:

- знання найважливіших категорій та понять міжнародних відносин;
- знати основні етапи історичного розвитку міжнародних відносин;
- знати основні наукові школи та напрями теорії міжнародних відносин;
- знати основні напрями забезпечення інформаційної безпеки та способи застосування цих напрямів на практиці;
- розуміння основних світових і вітчизняних політологічних шкіл, концепцій і напрямків;
- знати основи теорії інформації та сучасні напрямки її розвитку;
- знати визначальні засади зовнішньої політики;
- розуміння сенсу і основних напрямків розвитку світового політичного процесу, геополітичної ситуації, місця, ролі й статусу України в сучасному світі;
- знати ознаки міжнародної організації та їх типології;

Завдання до фахового випробування розроблені таким чином, щоб врахувати різні рівні знань, умінь та навичок, засвоєних вступниками, перевірити їх підготовленість до майбутньої роботи за фахом.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора, за 200-бальною шкалою.

Оцінка відповіді кожного вступника обговорюється колегіально всіма членами комісії, що були присутні при складанні вступного екзамену. Всі оцінки включаються у протокол засідання екзаменаційної комісії.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»

Міжнародні відносини.

Міжнародні відносини як предмет освітньої діяльності. Міжнародні відносини як предмет суспільно-політичної практики. Передісторія та історія формування міжнародних систем сучасного типу. Війна та мир, еволюція та революція у системі міжнародних відносин. Міжнародні відносини як предмет наукових досліджень.

Історія міжнародних відносин. Основні критерії і підходи до періодизації історії міжнародних відносин. Генеза і тенденції розвитку системи міжнародних відносин: Вестфальська та Віденська міжнародні системи. Причини і характер Першої світової війни, співвідношення сил між головними державами та блоками. Утворення Четвертного союзу. Дипломатична боротьба за нейтральні держави. Завершення формування двох ворожих таборів. Капітуляція та вихід з війни союзників Німеччини. Комп'єнське перемир'я. Закінчення світової війни.. Створення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Підготовка та причини скликання конференції в Генуї. Рапальський сепаратний договір Росії з Німеччиною 16 квітня 1922 р. Новий меморандум Антанти. Конференція в Гаазі, її направленість і підсумки. Міжнародне значення Генуезької та Гаазької конференцій. Конференція в Локарно, її міжнародне значення. Плани Дауеса та Юнга: зміст і направленість. Пакт Бріана-Келлога та його значення. Міжнародні відносини 1933 –1939 рр. Міжнародні відносини періоду Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)..

Зовнішня політика країн. Зовнішня політика країн світу. Держава як ключовий актор на міжнародній арені. Поняття національного інтересу. Засоби та методи його реалізації на міжнародній арені. Мета та завдання зовнішньої політики країни. Пріоритетні напрями двосторонніх взаємовідносин. Розвиток регіонального співробітництва. Членство в міжнародних та регіональних організаціях.

Процес прийняття зовнішньополітичних рішень. Відносини взаємозалежності між країнами світу. Юридичне закріплення зовнішньополітичних стратегій. Аналіз зовнішньополітичних стратегій країн-світових лідерів. Зовнішня політика США, Франції, Великої Британії, Японії та Китаю

Світова політика. Світ по завершенню холодної війни: монополярна чи багатополярна система? Монополярна система: 3 концепції лідерства США. Концепції неомондіалізму та неоатлантизму (Хангтінгтон, Бжезинський, Валлернстайн, інші). Зростання міжнародного впливу США як єдиної світової наддержави. Роль Росії, Китаю, Індії в сучасних міжнародних відносинах. Розвиток європейського Союзу та НАТО. Нова роль країн Східної Європи. ООН в системі сучасних міжнародних відносин. Головні тенденції світового розвитку наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Сучасні підходи щодо світової політики та міжнародних відносин.

Політика як соціальне явище

Політика як суспільне явище та об'єкт дослідження. Сутність політики. Виникнення політики як галузі суспільної діяльності. Основні підходи до визначення політики.

Роль політики у житті суспільства, її функції. Основні підходи до розуміння функцій політики.

Структура політики. Рівні політики: глобальний, міжнародний, макрорівень (національний), мезорівень (регіональний) та мікрорівень (локальний).

Взаємодія політики із іншими сферами політичного життя: політика і економіка;

політика і право; політика і наука; політика і культура; політика та екологія; політика і релігія; політика і освіта та ін.

Міжнародні організації

Організація Об'єднаних Націй. Участь УРСР у створенні ООН. Миротворча діяльність України як члена ООН.

Взаємини України з державами СНД: характер, перспективи, значення. Організації колективної оборони та колективної безпеки. Україна та СОТ: основні напрями інтеграційного процесу. Участь України в ГУУАМ: мета та перспективи. Україна – НАТО: правове забезпечення, проблеми. Адаптація законодавства України до міжнародного законодавства у сфері забезпечення прав людини. Економічна інтеграція та розвиток торговельних відносин між Україною та ЄС. Участь України в ОЧЕС. Участь України в субрегіональному співробітництві в регіоні ЦСЄ. Інтеграція України до ЄС у контексті спільноєвропейської безпеки.

Політична консолідація та зміцнення демократії. Адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС. Роль ЮНЕСКО в культурно-освітній й науково-технічній інтеграції. Регіональні організації та регіональна інтеграція України. Міжнародні неурядові організації у галузі охорони довкілля.

Основні положення інформаційної безпеки.

Поняття інформаційної безпеки: визначення інформаційної безпеки. Життєво важливі інтереси особистості, суспільства та держави в інформаційній сфері. Об'єкти та суб'єкти інформаційної безпеки. Види інформаційної безпеки. Концепція інформаційної безпеки держави. Загрози інформаційній безпеці: дестабілізуючі фактори інформаційної безпеки. Класифікація загроз інформаційній безпеці.

Джерела загроз інформаційній безпеці. Методи і засоби забезпечення інформаційної безпеки: основні принципи забезпечення інформаційної безпеки. Система забезпечення інформаційної безпеки держави. Основні форми і способи забезпечення інформаційної безпеки держави.

Основи теорії інформації.

Основні підходи до визначення поняття інформації. Філософські концепції інформації. Місце теорії інформації у системі наукового знання. Основи знакової теорії. Знак, типи знаків. Структура та функції знаків. Види знаків та знакових систем. Базові властивості інформації. Якість інформації. Адекватність інформації. Визначення інформації в рамках семіотичного підходу. Структурно-синтаксичні концепції інформації. Логіко-семантичні концепції інформації. Прагматичні концепції інформації. Система передачі інформації. „Ланцюжкова” модель передачі інформації.

Політологія як наука про політику.

Інституалізація (становлення та розвиток) політології як науки та навчальної дисципліни.

Об'єкт, предмет та метод політичної науки. Методи політичної науки.

Структура політології. Основні напрямки досліджень політичної дійсності. Категорії і поняття науки про політику, їх специфіка.

Роль політичної науки у суспільстві. Функції політології.

Політологія в системі соціальних та гуманітарних наук. Політологія і право, історія, філософія, соціологія.

Формування і розвиток політології в сучасній Україні. Зростання ролі і значення науки про політику на сучасному етапі світового суспільного розвитку і політичного процесу незалежної України.

Історія світової політичної думки

Політичне життя суспільства – багатомікове соціальне явище. Політичні вчення Стародавнього Світу. Політичні вчення Стародавньої Греції про політику, право та державу. Платон про державу та політику. Політичні концепції Арістотеля про політику, державу і політичну справедливість. Політична думка і світоглядні ідеї Стародавнього Риму. Політико–правові погляди Цицерона, Полібія. Політичні ідеї раннього християнства. Аврелій Августин.

Політична думка Середньовіччя. Фома Аквінський. Політична думка епохи Відродження – новий етап у розвитку політичної думки. Нікollo Макіавеллі. Жан Бодуен. Політичні ідеї діячів Реформації. М. Лютер. Ж. Кальвін.

Політична думка представників просвітництва. Англійське просвітництво: Т. Гобс, Дж. Локк. Французьке просвітництво: Ш.-Л. Монтеск'є, Вольтер, Ж.-Ж. Руссо. Нідерландське просвітництво: Г. Гроцій, Б. Спіноза.

Політична думка початку ХХ ст.: М. Вебер, В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс, А. Бентлі. Основні школи і течії сучасної зарубіжної політології. Біхевіористський напрямок у дослідженнях політики (Г. Лассуел, Дж. Кетлін та ін.). Системний аналіз влади (Т. Парсонс, Д. Істон, Р. Даль та ін.). Політична соціологія: (М. Кроз'є, М. Дюверже, С. Ліпсет, Р. Арон). теорія соціально-політичних конфліктів (П. Блау, К. Боулдінг, Р. Дарендорф). компаривістика як метод аналізу різномірних політичних систем (Д. Істон, Г. Алмонд, С. Хантінгтон).

Міжнародні конфлікти та кризи у сучасній світовій політиці. Сучасні глобальні проблеми світової політики.

Сутність міжнародного конфлікту та його різновиди. Динаміка розвитку міжнародних конфліктів. Врегулювання і попередження міжнародних конфліктів. Особливості міжнародних конфліктів ХХ–ХХІ ст.

Проблеми контролю над рівнем озброєнь. Режими нерозповсюдження зброї масового знищення. Міжнародний тероризм. Поняття, види й історія тероризму. Ісламістський тероризм. Проблеми та пріоритетні цілі боротьби з міжнародним тероризмом. Глобальні міграції. Проблема відсталості країн. Енергетична складова світової політики. Роль енергетичного чинника у світовій політиці. Енергетична безпека. Форми боротьби за енергоресурси. Екологічна складова світової політики. Проблема зміни клімату.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Загальні критерії оцінювання

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200–бальною шкалою.

Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника на теоретичні питання елементарні, фрагментарні, зумовлюються початковими уявленнями про сутність політичних категорій.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, володіє елементарними вміннями здійснювати евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обгрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає знання різних аспектів політичної науки, ерудицію, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно аналізувати різноманітні політичні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням 200–бальної шкали оцінювання відповідей
вступників під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	0–99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100–149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності непринципового характеру	150–179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу.	180–200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Белов Е.Б. Основы информационной безопасности. Учебное пособие для вузов / Белов Е.Б., Лось В.П., Мещеряков Р.В., Шелупанов А.А.- М.: Горячая линия – Телеком, 2006.- 544 с.
2. Білоусов О.С. Розвиток концепцій інформаційного суспільства: від формування теорії постіндустріалізму до сучасності // Актуальні проблеми політики. – 2013.Вип. 49.
3. Варфоломеев А.А. Основы информационной безопасности: Учеб. пособие. – М.: РУДН, 2008. – 412 с.
4. Вступ до політології: екскурсе в історію правничо-політичної думки: посібник / ред. В. Й. Скиба. Київ: Основи, 1998. 718 с.
5. Вступ до політології: кредитно-модульний курс: навч. посіб. / ред.: Л. М Нікітін / Донец. нац. ун-т екон. і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. Донецьк, 2010. 211 с.
6. Галатенко В.А. Стандарты информационной безопасности. Курс лекций. М.: ИНТУИТ. РУ, 2004. – 328 с.
7. Горбатенко В.П., Остапенко М.А., Горбатенко І.А. Історія політичної думки в Україні: навч. посіб. Київ: Міжрегіон. акад. упр. персоналом, 2007. 128 с.
8. Дмитренко М.А. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції. – К.: Знання України, 2008. – 544с.
9. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Ж. Б. Дюррозель; пер. з фр. – К. : Основи, 1995. – 903 с.
10. Зінченко А. Історія дипломатії: від давнини до нового часу. — К., 2005.
11. Зленко А. М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін / А. М. Зленко. – Харків: ФОЛІО, 2003.
12. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки).- К.: Видавництво «Видавничий Дім "Слово"», 2011.- 628 с.
13. История международных отношений: В трех томах: Учебник / Под ред. А.В. Торкунова, М. М. Наринского. — М.: Аспект Пресс, 2012. Т. I: От
14. Хижняк І. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918). – К., 2009.
15. Міжнародні організації: навч. посібник / За ред. В. М. Матвієнко. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2005.
16. Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літ-ри, 2008. – 414 с.
17. Кирилюк Ф.М. Новітня політологія: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літ-ри, 2009. – 564 с.
18. Кудряченко А.І. Геополітика : Підручник / А.І. Кудряченко, Ф.М.Рудич, В.О.Храмов. – К.: МАУП, 2004. – 296 с.
19. Кавун С. В. К12 Інформаційна безпека. Навчальний посібник / С. В. Кавун, В. В. Носов, О. В. Манжай. — Харків: Вид. ХНЕУ, 2007. — 352 с.
20. Кормич Б. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : [навч. посіб.] / Кормич Б. – К. : Кондор, 2004. – 384 с.
21. Коппель О.А.. Міжнародні відносини ХХ століття (навчальний посібник) / О. Коппель О. С. Пархомчук.- К.: Школяр, 1999. - 256 с.

22. Копійка В. В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна / В. В. Копійка. – К.: Юридична думка, 2005.
23. Копійка В. В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2001.
24. Мармазов В. Є. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції / В. Є. Мармазов, І. С. Піляєв. – К., 2002.
25. Матвієнко В. М. Україна і Ліга Націй / В. М. Матвієнко. – К., 2000.
26. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності. – К.: Знання, 2004.
27. Міжнародні організації. Навч. посібник / За ред. О. С. Кучика. – К.: Знання, 2005.
28. Марущак М.Й. Історія дипломатії ХХ століття. - Львів: Бескид Біт, 2003. – 204 с.
29. Системная история международных отношений, 1918-2000. В 4 т. Т. 2 : Документы. 1910-1940 / сост. А.В. Мальгин ; под ред. А.Д. Богатурова ; Моск. обществ. науч. фонд ; Ин-т США и Канады РАН ; Гос. ун-т гуманитарных наук. – М. : Московский рабочий, 2000. – 243 с.
30. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917 - 1945 рр. Навч. посіб. — К. Либідь, 1997. — 232 с.

Допоміжна

1. Абашидзе А. Х. Неправительственные организации: международно-правовые аспекты / А. Х. Абашидзе, Д. А. Урсин. – М., 2002.
2. Батюк В.И. Лекции по истории международных отношений в новое время (1648-1918). – М., 2003.
3. Борніков В.І. Політична участь і демократія: українські реалії: Монографія. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту імені Лесі Українки, 2007. – 524 с.
4. Бруз В. С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів / В. С. Бруз. – К., 1995.
5. Бруз В. С. Проблема застосування сили для врегулювання внутрідержавних конфліктів і в боротьбі проти тероризму / В. С. Бруз // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2005. – Випуск 58. – Частина II.
6. Виноградов К.Б. Мировая политика 60-70-х годов XIX века: События и люди. – Л., 1991.
7. Гайдуков Л., Копійка В., Крушинський В. Всесвітня історія. – К., 2000.
8. Горбатюк Н. WikiLeaks: Разоблачения, изменившие мир / Надежда Горбатюк. М.: Издательский дом: Эксмо, 2011. – 208 с.
9. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. ред. проф. Б.Гуменюка і проф. С. Шергіна. – К.: Ун-т «Україна», 2009. – 508 с.
10. Зайцева О. Г. Международные организации: принятие решений / О. Г. Зайцева. – М., 1989.
11. Зленко А. М. ЮНЕСКО і актуальні проблеми сучасності / А. М. Зленко. – К., 1986.
12. Історія інформаційно-психологічного протиборства : підруч. / [Я.М.Жарков, Л.Ф.Компанцева, В.В.Остроухов В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Є.Д.Скулиш] ; за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д.Скулиша. – К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. – 212 с.
13. Коновалов А.А. Новые вызовы национальной и международной безопасности. // Современные международные отношения и мировая политика (под редакцией А.В.Торкунова). М., 2004
14. Міжурядові регіональні організації. – К.: Київський університет, 2001.

15. Международные организации системы ООН. Справочник. – М., 1990.
16. Основные сведения об Организации Объединенных Наций. – Нью-Йорк, 1993.
17. Спеціалізовані установи системи ООН / За ред. В. С. Бруза. – К.: Либідь, 1995.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сайт електронної бібліотеки Російської державної бібліотеки <http://elibrary.rsl.ru/>
3. Бібліотека «Ізборник» — Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації <http://litopys.org.ua/index.html>
4. Сайт конституцій країн світу http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/consts2l.htm
5. Сайт національних парламентів <http://www.ipu.org/english/parlweb.htm>
6. Бібліотека міжнародних документів з прав людини і міжнародного гуманітарного права <http://www.memo.ru/prawo/>
7. Асоціація навчання в галузі прав людини <http://www.hrea.org>
8. Human Rights Education www.humanrightseducation.info
9. Сайт «Электоральная география»: <http://www.electoralgeography.com/new/ru/>
10. Офіційний веб-сервер Центральної виборчої комісії України <http://www.cvk.gov.ua/>
11. Вісник Центральної виборчої комісії України <http://www.cvk.gov.ua/visnyk/>
12. Сайт виборчої асоціації політтехнологів <http://izbass.ru/>
13. Сайт Комітету виборців України <http://www.cvu.org.ua/>
14. Democracy International. <http://www.europeanCreferendum.org>
15. Direct Democracy. Research Centre on Direct Democracy. <http://c2d.unige.ch>
16. The Electoral Knowledge Network. <http://aceproject.org>
17. The Initiative and Referendum Institute Europe. <http://www.iriCeurope.org>

Електронні бібліотеки:

<http://www.pravoznavec.com.ua>

<http://www.studmed.ru>

<http://www.allpravo.ru/library/>

<http://nashol.com/knigi-urisprudenciya-i-pravo/>

<http://all-politologija.ru/knigi>